

Lausunto hallinnon ja talouden tarkastuksesta Konneveden seurakunnassa 2019

1. Toimeksianto

Kuopion hiippakunnan piispa Jari Jolkkonen on 12.9.2019 määrännyt kirkkojärjestyksen 18 luvun 4 – 5 §:ien nojalla pidettäväksi Konneveden seurakunnan ylimääräisen talouden ja hallinnon tarkastuksen 27.9.-30.10.2019 välisenä aikana. Piispa on määrännyt tarkastajiksi lakimiesasessori Sari Anetjärven erityisesti hallinnon osalta ja hallintojohtaja Timo Korhosen erityisesti talouden osalta.

Konneveden seurakunnan avointa kirkkoherran virkaa hoitava Raimo Jalkanen on 11.9.2019 esittänyt pyynnön tarkastuksesta. Pynnön taustalla ovat seurakunnan talouden ja hallinnon haasteet. Saatujen tietojen perusteella seurakunnan talouden pohja on heikentymässä nopeasti. Seurakunnan hallintoa leimaavat useat kantelut ja oikaisupyynnöt.

Toimeksiannon mukaan tarkastuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

- Seurakunnan talouden näkymät nyt ja tästä eteenpäin
- Hallinnon toimivuus kuluneen valtuustokauden aikana
- Henkilöstöpolitiikka ja työsuojelu kuluneen valtuustokauden aikana

Tarkastuksen aikana voidaan kirkkojärjestyksen 18 luvun 5 §:n nojalla arvioida yksittäisten luottamushenkilöiden toimintaa. Samalla selvitetään työntekijöiden kuormittumista ja häirinnän kokemusta. Tarkastuksen aikana on kuultava seurakunnan tilintarkastaja Jarmo Jäspiä ja seurakunnan työntekijöitä.

2. Tarkastuksen toteutus

Sari Anetjärvi ja Timo Korhonen haastattelivat 27.9.2019 Konnevedellä kirkkovaltuuston puheenjohtaja Riitta Virtasta, kirkkoneuvoston jäsen Harri Vainiota, vt. kirkkoherra Raimo Jalkasta, hallintosihteeri Mari Väisästä ja seurakunnan tilintarkastaja Jarmo Jäspiä.

Tarkastajille on jaettu kirjallisesti

- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston 21.5.2019 tekemän työsuojelutarkastuksen kertomus
- Työterveyshuollon työpaikkaselvitysraportti 24.9.2019
- Raimo Jalkasen havaintojen kooste

Timo Korhonen on selvittänyt Konneveden seurakunnan talouden kehitystä muutaman viime vuoden aikana, tämänhetkistä tilannetta ja arvioinut seurakunnan talouden tulevaa kehitystä. Hän on tutustunut seurakunnan tilinpäätöksiin vuosilta 2015-2018, vuoden 2019 talousarvioon ja vuosien 2020-2021 toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Hänen käytössään myös ovat olleet seurakunnassa laadittu arvio metsätalouden tulojen ja menojen kehityksestä vuosina 2019-2028 ja erillinen arvio seurakunnan talouden kehityksestä vuosina 2019-2023. Lausuntoon sisältyvät talouden luvut on saatu Konneveden seurakunnan tuottamasta materiaalista, jonka oikeellisuutta ei ole erikseen tarkastettu.

Sari Anetjärvi on tutustunut Konneveden seurakunnan sääntöihin sekä kirkkovaltuuston pöytäkirjoihin vuosilta 2017-2019 ja kirkkoneuvoston pöytäkirjoihin vuosilta 2018-2019. Lisäksi käytettävissä on ollut hallinnon asioihin liittyvää sähköpostiviestittelyä.

3. Hallinnon tarkastus

Hallintoasioiden käsittely

Konneveden seurakunnan hallintoa ja henkilöstöhallintoa hoidetaan lähtökohtaisesti asianmukaisesti.

Kirkkoneuvoston ohjesääntö on muutoin kunnossa, paitsi voimassa olevassa säännössä mainitaan toisena esittelijänä talouspäälikkö, vaikka virkaa ei enää ole. Sääntö olisi päivitettävä. Sitä edellyttävät pikaisesti myös vuodenvaihteessa tai vähän myöhemmin voimaan astuva uusi kirkkolainsäädäntö. Vanhentunut sääntö ei kuitenkaan merkitse sitä, että kukaan ei voisi esitellä aiemmin talouspäällikön esiteltäväksi kuuluneita asioita, kuten on väitetty. Kirkkoherra tosiasiallisesti ainoana esittelijänä esittelee kaikki asiat kirkkoneuvostossa.

Toimielinten pöytäkirjoista ilmenee jonkin verran virheellisiä tai hyvän hallinnon vastaisia menettelytapoja ja vaatimuksia:

Kirkkoneuvostossa ja kirkkovaltuustossa sihteeri valitaan joka kokouksessa. Se on poikkeuksellista eikä niin pitäisi menetellä, vaan olisi valittava sihteeri toimikaudeksi ja vain vakinaisen sihteerin ollessa poissa erikseen kokoukselle sihteeri. Ensimmäisessä kokouksessa käyty keskustelu ja esitykset, että sihteeriksi valitaan joku luottamushenkilöistä, vaikka tarjolla on seurakunnan hallintosihteeri, kertoo omaa kieltään tilanteesta.

Esittelevä viranhaltija voi valmistella ja esitellä päätettäväksi esimerkiksi seurakunnan säännöt ilman kirkkoneuvoston erityistä tehtäväksi antoa.

Kirkkoneuvoston jäsen ei voi vaatia asioita käsiteltäväksi seuraavaan kokoukseen. Esittäjällä on oikeus päättää, laissa säädetty määräajat huomioon ottaen, milloin tuo asian käsiteltäväksi. Vain kokousten välissä kirkkoherralle annettu aloite on kirkkolain mukaan tuotava seuraavaan kokoukseen tiedoksi.

Kirkkoneuvoston jäsenellä ei ole oikeutta vaatia kirkkoherraa tuomaan kirkkoneuvostolle erityisiä selvityksiä aiemmassa kokoonpanossa olleen kirkkoneuvoston lainvoimaisista päätöksistä. Julkiset päätöksentekoon liittyvät asiakirjat on mahdollista antaa, salassa pidettäviä aineistoja ei uusille luottamushenkilöille ole oikeutta antaa. Muutoinkin kirkkoneuvoston jäsenet voivat lähtökohtaisesti vain pyytää erillisiä selvityksiä asioista, eivät vaatia.

Puheenjohtaja toteaa kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden, kirkkoneuvosto ei päättä siitä. Laillisuuden ja päätösvaltaisuuden puuttumisen vuoksi ei voi tehdä yleistä oikaisuvaatimusta kokouksen päätöksistä kokonaisuudessaan, vaan kustakin yksittäisestä päätöksestä, mikäli siihen on lain mukainen oikeus.

”Siirtäminen seuraavaan kokoukseen” on joko asian palauttamista valmisteltavaksi tai panemista pöydälle.

Pöytäkirjatekstiin olisi hyvä nykyistä laajemmin kirjoittaa päätösten perustelut, eikä viitata niin usein vain liitteisiin.

Valitusosoituksessa on virheellisesti merkitty valituskelpoisiksi päätöksiksi

- kokouksen avaus ja päätös
- kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
- pöytäkirjan tarkastajat
- kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen
- ilmoitusasiat ja yleensäkin tiedoksi merkittävät asiat
- valitusosoitus

Kirkkoneuvoston pöytäkirjan ei tarvitse olla nähtävänä 30 päivää, koska pääsääntöisesti kirkkoneuvoston valituskelpoisista päätöksistä on 14 päivän oikaisuvaatimusoikeus. Poikkeuksellisesti oikaisuvaatimusta koskevasta päätöksestä on 30 päivän valitusoikeus hallinto-oikeuteen.

Palkkausta koskevista päätöksistä ei ole oikaisuvaatimusoikeutta, paitsi viranhaltijalla, joka ei kuulu kirkon pääsopijajärjestykseen.

Hallintoelinten pöytäkirjoista ilmenee, että päätöksentekoprosessien hallinnassa ja hallintoasioiden hoidossa on ollut melko huomattavaa asiantuntemuksen puutetta.

Seurakunnan hallinnon ja henkilöstöhallinnon tilanne

Nykytilanteen taustalla näyttävät olevan aiemman kirkkoherran Olavi Virtasen aikana syntyneet ja ainakin osin hänen toiminnastaan johtuneet vaikeat yhteistyöongelmat ja luottamuspula seurakunnassa. Henkilöstö on vaihtunut poikkeuksellisen paljon, erityisesti talouspäälliköt, joita ennen nykyistä hallintosihteeriä on 2010-luvulla ollut neljä. Viimeisin talouspäällikkö irtisanoutui seurakunnan palveluksesta ilmaisten syyksi kokeensa tulleen epäasiallisesti kohdelluksi kirkkoherran ja joidenkin luottamushenkilöiden taholta. Hänen vielä ollessaan virassa ja sen jälkeen on ollut monenlaisia selkkauksia niin kirkkoneuvoston kuin viranhaltijoiden toiminnassa. Edellinen kirkkoherran avoimen viran hoitaja ei halunnut jatkaa tehtävässään.

Kirkkoherra Virtasen irtisanomisen jälkeen seurakunta ja sen luottamushenkilöt ovat selkeästi jakautuneet kahtia: Virtasen kannattajiin ja muihin. Seurakunnan toimintakulttuuria leimaa epäluottamus, mikä näkyy erityisesti hallintoelinten sisäisessä toiminnassa sekä joidenkin luottamushenkilöiden suhteissa vt. kirkkoherraan ja hallintosihteeriin.

Epäluottamus ja osan luottamushenkilöistä ilmeinen pyrkimys tukea irtisanottua kirkkoherraa ja horjuttaa vt. kirkkoherrana toimivan asemaa on johtanut tilanteeseen, jossa hallintoelinten ja operatiivisen päätösvallan rajat ovat vahvasti hämärtyneet, ja niiden välille on syntynyt vastakkainasettelu. Tämä on puolestaan johtanut pitkäjänteisen talouden ja hallinnon johtamisen ja suunnittelun puutteeseen. Lähtökohtaisen tilanteen pitäisi olla se, että kirkkoherra valmistelee ja esittelee päätöksiä ja myös tuo päätöksiä varten tarvittavan tiedon hallintoelimille. Vt. kirkkoherran esittelyjä, päätösesityksiä ja toimintaa on jatkuvasti hyvin voimakkaasti kyseenalaistettu. Kärjistynyt tilanne on johtanut hallintoelinten päätöksentekokyvyn vähenemiseen. Päätöksiä ei saada tehtyä ja suuresta osasta päätöksistä seuraa oikaisuvaatimuksia ja kanteluja. Erityisen paljon vt. kirkkoherran työtä on hankaloittanut yhden luottamushenkilön, irtisanotun kirkkoherran oikeudellisenä avustajana toimivan Seppo Vaittisen toiminta. Hänen jatkuvat selvityspyyntönsä ja valituksensa kirkkoneuvoston työskenelyssä vaikuttavat tarkoitukselliselta vt. kirkkoherraan kohdistuvalta painostukselta.

Näyttää vallitsevan yhteinen käsitys siitä, että päätöksenteko ja hallinto ei toimi asianmukaisesti, ja myös yhteinen tahtotila siitä, että asioiden pitäisi parantua. Näkemykset siitä, miten tilanne voisi parantua ja mikä on seurakunnalle eduksi ja mikä haitaksi, ovat puolestaan voimakkaasti eriäviä.

Pieni työyhteisö ei vaikuta olevan ongelmallinen eikä sen sisällä koeta epäasiallista kohtelua. Johdon vaihtuminen, ongelmat seurakunnan päätöksenteossa ja yleinen epäluottamuksen ilmapiiri huonontavat henkilöstön hyvinvointia. Välttämätöntä olisi saada työyhteisöön työrauha. Hallintosihteeriin on kohdistunut selkeää epäasiallista kohtelua luottamushenkilöiden taholta. Tämä vaikuttaa liittyvän pyrkimykseen osoittaa edellisen kirkkoneuvoston tekemä päätös talouspäällikön viran lakkauttamisesta virheelliseksi ja saada hallintosihteeri jättämään tehtävänsä.

Työaikakäytännöissä olisi korjattavaa siltä osin, että työnantaja ei seuraa työaikoja. Työajan seuranta kuuluu työnantajan velvollisuuksiin, myös työsuojelullisesta näkökulmasta.

4. Talouden tarkastus

Talouden kehitys 2015 -2018

Konneveden seurakunnan talous kehittyi vuosina 2015-2018 suhteellisen positiivisesti.

Toimintatuotot

Toimintatuottoja kertyi vuosittain 192 288-247 533 euroa. Suurimman osan toimintatuotoista muodostivat metsätalouden tulot. Metsätaloudella onkin poikkeuksellisen suuri merkitys Konneveden seurakunnan taloudessa. Metsätalouden tulojen osuus toimintatuotoista vaihteli vuosittain 57-77 prosenttiin.

Toimintakulut

Toimintakulujen määrä vaihteli 594 116-665 339 euroon aikavälillä 2015-2018. Suurimmillaan toimintakulujen määrä oli vuonna 2015 ja pienimmillään vuonna 2016. Vuonna 2017 toimintakulut pysyivät lähes vuoden 2016 tasolla, mutta nousivat vuonna 2018 625 471 euroon.

Toimintakate

Toimintakate kuvaa vuotuisten toimintakulujen ja toimintatuottojen erotusta. Lisäksi toimintakate osoittaa paljonko verotuksella pitää saada vähintään kootuksi, että käyttötalouden kulut saadaan katetuiksi. Toimintakatteen suuruus aikavälillä 2015-2018 vaihteli 346 582 - 439 296 euroon.

Verotulot

Seurakunnan saamat verotulot koostuvat kirkollisveron tuotosta ja valtion rahoitusosuudesta. Verotuloja kertyi aikavälillä 2015-2018 vuosittain 512 305 eurosta 566 592 euroon. Korkeimmillaan verotulot olivat vuonna 2015 ja pienimmillään vuonna 2018. Vuodesta 2015 vuoteen 2018 verotulot laskivat 54 287 eurolla eli 9,6 prosenttia. Verotulojen pienemistä voidaan pitää merkittävänä, vaikakaan siitä ei voi tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Vuosikate

Vuosikate on tuloslaskelman keskeisin tunnusluku. Se kuvaa vuotuisten tuottojen ja kulujen erotusta ja sitä, paljonko toimintakulujen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainanlyhennyksiin ja poistoihin. Vuosikate oli positiivinen koko aikavälin 2015-2018. Vuosikatteen määrä vaihteli 39 170-148 289 euroon. Suurimmillaan vuosikate oli vuonna 2016 ja pienimmillään vuonna 2018. Vuonna 2015 vuosikate oli 88 741 euro ja vuonna 2017 139 782 euroa.

Poistot

Seurakunnan kirjanpidossa investoinnit eivät ole menoja. Investoinnit aktivoidaan taseeseen, josta ne kirjataan poistoina kuluiksi kirkkovaltuuston vahvistaman poistosuunnitelman mukaan taloudellisen pitoaikanaan. Poistojen määrä on vaihdellut vuosina 2015-2018 vuoden 2015 56 368:sta eurosta 51 310 euroon vuonna 2018. Poistojen määrän pieneminen osoittaa, ettei seurakunnassa ole juurikaan investoitu viime vuosina.

Vuosikate/Poistot

Jonkinlaisena nyrkkisääntönä pidetään, että vuosikatteen suhde poistoihin mittaa seurakunnan talouden tasapainoa. Mikäli vuosikate on yhtä suuri kuin poistot, on talous tasapainossa. Mikäli vuosikate on suurempi kuin poistot, on talous ylijäämäinen ja jos vuosikate on pienempi kuin poistot, on talous alijäämäinen. Vuosina 2015-2017 Konneveden seurakunnan vuosikate kattaa poistot ja vuonna 2018 vuosikate on pienempi kuin poistot.

Investoinnit

Konneveden seurakunnassa ei ilmeisesti ole määritelty investointimenon alarajaa niin kuin kirkko-hallituksen ohjeiden mukaan pitäisi tehdä. Ilmeisesti investointeihin sisältyy sellaisia menoja, jotka olisi pitänyt kirjata suoraan kuluksi toimintamenoihin. Vuosina 2015-2018 on investoitu varsin vähän. Aikavälin investointimenojen yhteismäärä on vain 46 205 euroa.

Tilikauden yli- / alijäämä

Konneveden seurakunnan talous oli vuosina 2015-2018 selkeästi ylijäämäinen. Vuosina 2015-2017 ylijäämää kertyi yhteensä 209 801 euroa. Vuonna 2018 alijäämää kertyi 12 140 euroa. vuosian 2015-2018 ylijäämää kertyi siis yhteensä 197 661 euroa.

Talouden kehitys vuodesta 2019 eteenpäin

Talouden kehitys vuonna 2019

Vuoden 2019 talousarvion mukaan talouden kehitys näyttäisi kääntyvän negatiiviseen suuntaan. Hyväksytty talousarvio on alijäämäinen. Toimintatuottoja on vuonna 2019 arvioitu kertyvän 127 767 euroa. Tästä metsätulojen osuudeksi on arvioitu 76 537 euroa, mikä on n. 60 prosentti toimintatuotoista.

Toimintakulujen loppusummaksi on arvioitu 620 220 euroa.

Toimintakatteen suuruudeksi on arvioitu 492 453 euroa.

Verotuloja on arvioitu kertyvän 497 300 euroa.

Vuosikate on 36 950 euroa alijäämäinen

Poistojen määrä on 46 566 euroa

Tilikauden alijäämäksi on talousarviossa arvioitu 83 516 euroa.

Investointiosan loppusumma vuoden 2019 talousarviossa on 94 000 euroa.

Talousarvion toteutuminen elokuun 2019 lopussa näyttää vahvistavan, että vuodesta tulee alijäämäinen. Jonkinlaista lohtua talouteen tuo tieto mahdollisesta valtion kanssa tehtävästä suojelualueen perustamista koskevasta sopimuksesta seurakunnan maalle. Mikäli suojelualueen perustaminen onnistuu, se lisää vuoden 2019 toimintatuottoja n. 50 000 eurolla. Tämä kääntänee vuosikatteen positiiviseksi ja pienentää kertyvää alijäämää. Verotuloennustetta on hankala tehdä, koska kuluvana vuonna toteutettu tulorekisteri ja siirtyminen yhteen veroprosenttiin tekevät vertailun edellisiin vuosiin vaikeaksi, samoin kuin loppuvuoden ennusteen tekemisen.

Talouden kehitys vuodesta 2020 eteenpäin

Konneveden seurakunnassa on laadittu lakisääteisen talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelman lisäksi erillinen arvio talouden kehityksestä vuosina 2019-2023. Vuoden 2019 osalta ennuste perustuu vuoden 2019 talousarvion lukuihin. Vuodesta 2020 lähtien arvio ei noudata toiminta- ja taloussuunnitelmassa esitettyjä arvioita vaan talouden kehitystä on arvioitu uudelleen vuosien 2020-2023 osalta.

Toimintatuotot

Toimintatuottoja on arvioitu kertyvän vuonna 2020 76 612 euroa, vuonna 2021 50 000 euroa, vuonna 2022 90 894 euroa ja vuonna 2023 59 789 euroa. Toimintatuottojen erittäin alhainen taso ja suuri vaihtelu vuosittain selittyy metsätalouden tulojen pienemisestä ja suuresta vuosittaisesta vaihtelusta.

Toimintakulut

Toimintakulujen on suunnittelukaudella 2020-2023 arvioitu kasvavan 633 532 eurosta 697 031 euroon eli n. 10 prosenttia. Laskelma perustuu siihen, että mitään leikkauksia ei tehdä.

Toimintakate

Toimintakate näyttää kasvavan ennusteessa vuoden 2020 556 920 eurosta 637 243 euroon vuonna 2023. Kasvu selittyy metsätalouden tulojen vähenemisestä ja toimintakulujen kasvusta.

Verotulot

Verotulojen ja valtion rahoitusosuuden on arvioitu pienenevän aikavälillä 2020-2023 vuoden 2019 tasosta selkeästi. Verotulojen on arvioitu laskevan vuodesta 2019 vuoteen 2020 497 300 eurosta 450 000 euroon eli peräti 9,5 prosenttia. Vuosina 2021-2023 verotuloja on arvioitu kertyvän 445 000 vuosittain eli n. 1 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2020. Verotuloarvio ei varmaankaan ole kovin eksakti eikä konkreettinen. Sitä on helppo arvostella ylimalkaisuudesta, mutta verotulojen täsmällinen arviointi tässä vaiheessa on erittäin vaikeaa. Verotuloennuste näyttäisi joka tapauksessa olevan oikean suuntainen.

Vuosikate

Konneveden seurakunnan vuosikate kääntyi vuonna 2018 negatiiviseksi. Vuoden 2019 vuosikate näyttää myös muodostuvan alijäämäiseksi. Aikavälillä 2020-2023 vuosikate näyttää muuttuvan pysyvästi negatiiviseksi. Aikavälillä 2020-2023 vuosikate on 739 080 euroa miinuksella.

Poistot

Poistojen määrä aikavälillä 2020-2023 näyttää alenevan. n 40 000 euroon vuodessa. Tämä tarkoittaa, että uusia investointeja ei tehtäisi.

Vuosikate/poistot

Seurakunnan vuosikate on koko aikavälin 2020-2023 negatiivinen eikä siis kata poistoja.

Investoinnit

Seurakunnalla ei ole olemassa varsinaista investointissuunnitelmaa. Sen sijaan seurakunnassa on kartoitettu olemassa olevan kiinteistökannan peruskorjaustarpeita. Kartoituksen on tehnyt Insinööritoimisto OHVO. Kartoituksen mukaan seurakunnan peruskorjaustarve aikavälillä 2018-2027 on yhteensä 1,5 miljoonaa euroa. Investointien rahoitukseen seurakunnalla ei näyttäisi olevan varoja. Esitettyjä investointitarpeita tulisi tarkastella myös kriittisesti, kun ottaa huomioon seurakunnan taloudellisen tilanteen. Kaikki investoinnit eivät ole tarpeellisia eivät seurakunnan taloudellisen tilanteen huomioon ottaen edes mahdollisia. Konneveden seurakunnassa tulisi pikaisesti laatia kiinteistöstrategia, jossa määriteltäisiin ne kiinteistöt, joista voitaisiin luopua, ja ne kiinteistöt, jotka ovat välttämätöntä säilyttää ja priorisoida niiden peruskorjaaminen.

Yli- alijäämä

Koko aikaväli 2020-2023 on selkeästi alijäämäinen. Alijäämää on arvioitu kertyvän yhteensä 917 080 euroa.

Konneveden seurakunnan erityispiirteitä

Hallinnon ristiriidat näyttävät heijastuvan jäsenmäärän kehitykseen poikkeuksellisen korkeana kirkosta eroamisena. Seurakunnan jäsenmäärä on laskenut vuodesta 2015 vuoden 2019 elokuuhun mennessä 295:llä eli peräti 13,2 prosenttia. Vaikka seurakuntien jäsenmäärät ovat olleet valtakunnallisestikin laskussa, Konneveden seurakunnan jäsenmäärän lasku on poikkeuksellisen suurta. Tällä on taas yhteys mm. kirkollisverotulojen negatiiviseen kehitykseen viime vuosina.

Konneveden seurakunnalla on kokoonsa nähden poikkeuksellisen paljon metsäomaisuutta. Metsätalouden tuloilla onkin ollut seurakunnalle erittäin suuri merkitys. Metsätalouden tuloilla on pystytty kattamaan mm. verotulojen vähennystä ja investointeja. Näyttää siltä, että esim. vuosien 2015-2018 aikana metsiä on hakattu poikkeuksellisen paljon. Vaikuttaa siltä, että metsän uudistamista hakkuiden jäljiltä ja tarpeellisia taimikonhoitotoita on jäänyt tekemättä. Nämä laiminlyönnit metsän uudistamisessa ja taimikonhoidossa näkyvät selkeästi vähenevinä metsätalouden tuloina laaditussa metsäsuunnitelmassa vuosille 2019-2028. Se, onko edellä mainittuja laiminlyöntejä todella tapahtunut, vaatisi oman selvityksensä, eikä sitä ole tässä yhteydessä mahdollista toteuttaa.

Yhteenveto

Yhteenvetona voi todeta, että Konneveden seurakunnan talouden kehitys on ollut kohtalaisen positiivista vuosina 2015-2017. Vaikka verotulot vuosina 2015-2017 pienenevät, vuosikate pysyi selkeästi positiivisena. Ylijäämää kertyi kolmen vuoden aikana yhteensä 209 801 euroa. Yhtenä syynä ylijäämävyyteen talouteen olivat normaalia suuremmat metsätalouden tulot. Metsätalouden tuloja kertyi vuosina 2015-2017 yhteensä 504 524 euroa.

Vuonna 2018 talouden kehityksen suunta näyttää kääntyneen. Vaikka vuosikate oli edelleen positiivinen (39 170 euroa), se ei riittänyt kattamaan poistoja (51 310 euroa), ja alijäämää kertyi 12 140 euroa.

Vuodesta 2019 näyttää laaditun ennusteen mukaan tulevan alijäämäinen. Verotulot ovat jäämässä selkeästi edellisvuotta pienemmiksi. Sen sijaan toimintakulut näyttävät säilyvän vuoden 2018 tasolla. Vuosikate näyttää jäävän miinukselle 36 950 euroa, ja vaikka poistojen määrä on jonkin verran edellisvuotta pienempi, vuoden 2019 alijäämäksi ennakoidaan 83 516 euroa. Tilannetta saattaa jonkin verran parantaa vireillä oleva suojelualueen perustaminen seurakunnan omistamalla metsätilalla Rautalammilla, mikäli hanke toteutuu. Suojelualueen perustamisesta kertyvät korvaukset lisäävät toimintatuottoja lähes 50 000 eurolla. Tämä kääntäisi vuoden 2019 vuosikatteen positiiviseksi ja pienentäisi kertyvää alijäämää.

Vuosille 2020-2023 laaditun talousennusteen mukaan toimintakulut näyttävät kasvavan ko. aikavälillä 633 532 eurosta 697 031 euroon. Toimintakulujen arvioidaan kasvavan yli 63 000 euroa eli n. 10 prosenttia. Kasvuvario perustuu siihen, että mitään ei tehdä menojen kasvun hillitsemiseksi. Lisäksi toimintamenoja kasvattaa perustettavaksi suunniteltu osa-aikainen kanttorin virka. Talouden kannalta ongelmaksi muodostuu se, että jos mitään säästötoimia ei tehdä, toiminta kulut kasvavat palkkojen ja hintojen noustessa.

Toimintatuottojen määrä näyttää suunnittelukaudella selkeästi laskevan. Tämä johtuu metsätulojen dramaattisesti pienenemisestä. Vuosina 2020-2023 metsätalouden nettotuloiksi on arvioitu vain 20 000 euroa, kun metsätalouden tulot aikaisempina vuosina olivat parhaimmillaan lähes 200 000 euroa/vuosi.

Verotulojen on arvioitu vuonna 2020 pienenevän 9,5 prosentilla. Verotulojen määrä tulee todennäköisesti putoamaan vuosittain tämänkin jälkeen.

Vuosikate näyttää vuosina 2020-2023 olevan miinuksella yhteensä 739 000 euroa. Suunnittelukaudella 2020-2023 näyttää kertyvän yhteensä 917 000 euroa alijäämää.

Käytännössä tämä merkitsee sitä, että Konneveden seurakunta ei kykene suunnittelukaudella 2020-2023 kattamaan edes käyttötalouden menoja vuotuisella tulo-rahoituksella. Lähes 1 miljoonan euron alijäämiä ei ole myöskään mahdollista kattaa edellisten vuosien ylijäämillä. Vaikka vuoden 2018 tilinpäätöksessä edellisten vuosien ylijäämä on 922 500 euroa, käytettävissä olevia varoja oli vuoden 2018 lopussa pankkitileillä 408 000 euroa ja realisoitavissa olevia sijoituksia n. 40 000 euroa (Metsäliiton osuuksia). Vuoden 2019 elokuun lopussa edellisten kausien ylijäämä oli 910 380 euroa. Pankkitileillä oli enää 310 000 euroa ja realisoitavissa olevia sijoituksia edelleen 40 000 euroa. Näyttää

vahvasti siltä, että Konneveden seurakunta pystyy vielä vuonna 2020 kattamaan käyttötalousmenonsa mutta vuonna 2021 maksuvalmius on ongelmissa ilman talouden sopeuttamistoimia.

Tiedossa on myös, että Konneveden seurakunnassa on perusteltua tarvetta seuraavan 10 vuoden aikana n. 1,5 milj. euroa peruskorjausinvestointeihin. Näiden rahoittamiseen seurakunnalla ei ilman erittäin radikaaleja talouden tasapainottamistoimia ole mahdollisuutta.

Talouden negatiivisiin näkymiin liittyen myöskään metsätalous, joka on perinteisesti ollut Konneveden seurakunnan vahvuus ja jolla on voitu paikata esim. verotulojen vähenemistä ei näytä voivan ratkaista seurakunnan talouden ongelmia. Kymmenvuotisjaksolla 2019 -2028 näyttäisi kertyvän vain noin 370 000 euro metsätalouden tuloja, kun niitä kertyi esim. vuosina 2015-2018 metsätalouden tuloja kertyi yhteensä 613 000 euroa.

Konneveden seurakunnan jäsenmäärä on vähentynyt poikkeuksellisen paljon varsin lyhyen ajan sisällä. Jäsenmäärä on vähentynyt 2 239 jäsenestä 1944 jäseneseen vuodesta 2015 vuoden 2019 elokuuhun. Jäsenmäärä on pudonnut em. aikavälillä 295:llä eli 13,2 prosentilla. Jäsenmäärän voimakas väheneminen vaikuttaa luonnollisesti kertyviin kirkollisverotuloihin.

5. Tarkastajien johtopäätökset

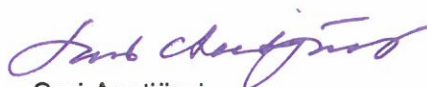
Konneveden seurakunnan erittäin suuret ristiriidat ovat johtaneet päätöksentekokyvyn voimakkaaseen vähenemiseen. Hallintoelinten/luottamushenkilöiden ja operatiivisen päätösvallan hämärtyneet rajat ovat johtaneet pitkäjänteisen hallinnon ja talouden sekä myös toiminnan suunnittelun ja johtamisen puutteeseen sekä seurakunnan julkisuuskuvan muuttumiseen kielteisemmäksi. Hallinnon ja talouden asiantuntemusta joko on liian vähän tai sitä ei pystytty hyödyntämään.

Seurakunnan talouden perusta pettää verotulojen ja toimintatulojen – lähinnä metsätulojen – lasiessa. Toimintakulut jatkavat kasvuaan, koska seurakunnassa ei pystytty tekemään tarvittavia talouden tasapainottamispäätöksiä. Myöskään päätöksiä heikkokuntoisten kiinteistöjen realisoinnista ja jäljelle jäävien kiinteistöjen peruskorjaamisesta ja investointien laittamisesta kiireellisyysjärjestykseen ei nykytilassa pystytty tekemään.

Henkilöstökuluja ei ole mahdollista karsia, koska itsenäisen seurakunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta ei ole mahdollista hoitaa nykyistä pienemmällä henkilökunnalla. Seurakunnallisen toiminnan näkökulmasta Konneveden seurakunta on ns. yksisarjaisena seurakuntana hyvin haavoittuva. Seurakunnassa on vain viisi vakinaista työntekijää. Loma-aikoina ja esim. pitkien sairauslomien aikana seurakunnan toiminta, hallinto ja taloudenhoito ovat hyvin haavoittuvia.

Konneveden seurakunnan toiminnan jatkaminen itsenäisenä seurakuntana ei vaikuta realistiselta eikä perustellulta. Seurakunnan liittämistä johonkin suurempaan seurakuntaan olisi syytä vakavasti harkita. Tämä ratkaisisi todennäköisesti monelta osin seurakunnan taloudessa ja hallinnossa olevat ongelmat.

5.11.2019

Sari Anetjärvi
lakimiesasessori

Timo Korhonen
hallintojohtaja